

משולחנו של מנהל אגף הייעור

התפתחות הצומח העשבוני והמעוצה. החוקר המוביל: ד"ר אלי ארגמן.

תחנת יער יתיר הוקמה בשנת 2000 על ידי פרופ' דן יקיר. מטרת התחנה הן לבחון את השפעות ממשק היער באקלים צחיח למחצה על התפתחות היער המחטני וחיוניותו וכן לערוך מחקרים העוסקים ברעייה, בצפיפות היער ובתהליכי התחדשות הצומח. החוקר המוביל: ד"ר תמיר קליין.

תחנת נחל שיטה הוקמה בשנת 2015 ונמצאת מצפון לקיבוץ יהל. בתחנה נחקרים התפקוד והחיוניות של המערכת האקולוגית באזור צחיח קיצוני, בדגש על משק המים ועל התפתחות עצי השיטה והמגוון הביולוגי. החוקרת המובילה: ד"ר ניצן שגב.

הגיליון הנושאי שלפניכם מרחיב את היריעה ומציג מחקרים וסיכומים מתחנות ניטור ארוך טווח נוספות: ליאת הדר כותבת על התחנה ברמת הנדיב על מגוון תצורות הצומח בה, גיא דוברת מספר על תחנת כרי דשא שיש בה צומח עשבוני ים תיכוני עם ממשקים שונים של רעיית בקר, ויהושע שקדי מציג סקירה של ניטור ארוך טווח ברשות הטבע והגנים. שילי דור-חיים ומשה שחק מצביעים על מגמות בניטור ובמחקר ועל הקשר בין מערכות המחקר המקומיות שלנו לרשת הבין-לאומית, ודניאל אורנשטיין מוסיף נדבך על הגרסה הישראלית למחקר סוציו-אקולוגי ארוך טווח.

אני אסיר תודה לחוקרים ולכותבים שהולכים איתנו כברת דרך נכבדה, ונענו ברצון לכתוב לגיליון ולהשתתף בעיצובו. במהלך איסוף החומר הופתענו לטובה מהיקף החומר שהתקבל, ונוכחנו שהמקום צר מלהכיל. החלטנו אפוא להקדיש גם את הגיליון הבא לנושא הניטור ארוך הטווח, והוא יהווה המשך והשלמה לגיליון זה.

קריאה נעימה,

גלעד אוסטרובסקי

היערן הראשי ומנהל אגף הייעור

הגיליון שלפניכם הוא גיליון מיוחד. הוא מוקדש לנושא מחקר וניטור ארוכי טווח, תחום שלא רבים מכירים מקרוב, אך הוא בעל חשיבות מכרעת ביכולת שלנו להבין את המערכת היערנית ולתכנן את הממשק בראייה רב שנתית ארוכת טווח. הצורך בהבנת הדינמיקה הוכר בקק"ל זה מכבר, ובמהלך שלושת העשורים האחרונים הוקמו חמש תחנות לניטור ארוך טווח, מיער הקדושים בהרי ירושלים ועד נחל שיטה בערבה הדרומית. ניהול התחנות נמצא באחריות אנשי קק"ל, ועל פעולות הניטור והמחקר מופקדים החוקרים, כך שמתקבל שילוב יפה של בירור שאלות העולות מן השטח עם מחקר שנועד לענות ולקדם את קבלת ההחלטות הממשקיות. אנחנו רואים חשיבות רבה בקיומו של מערך המחקר והניטור ארוכי הטווח, ודואגים להקצות לכך את המשאבים המתאימים. עם חלוף השנים אנחנו מבינים שיש לעשות יותר לעיבוד המידע ולהנגשתו במערך הייעור בקק"ל ובקרב אנשי סביבה ואלה המתעניינים בעולם ניהול השטחים הפתוחים בישראל. הגיליון הנוכחי הוא חלק ממאמץ זה, ואני מקווה שתמצאו בו עניין.

אלה חמש התחנות ביערות קק"ל:

תחנת יער הקדושים, שהוקמה בשנת 2008, נמצאת ביער מחטני ותיק. תחומי הניטור והמחקר בה מגוונים, ומתמקדים בהשפעתן של עוצמות דילול שונות על התפתחות היער ויצרנות הצומח, על המגוון הביולוגי ועל משק המים ויעילותו. תחנת המחקר ביער הקדושים העלתה תרומה חשובה בעדכון "תורת הדילול" של היער המחטני. החוקר המוביל: ד"ר יגיל אסם.

תחנת פארק סירת שקד הוקמה על ידי פרופ' משה שחק ב-1997, והיא הוותיקה מבין תחנות הניטור. בתחנה פותחו עקרונות הבסיס לממשק קציר נגר ולשימוש בשיחים לנטיעות באזורים צחיחים, וכיום התחנה עוקבת אחר תהליכים בשטח פתוח ללא רעייה ומהווה מודל למעקב אחר מערכת שעברה קריסה ותהליכי שיקום בעקבות שינוי האקלים. החוקרת המובילה: ד"ר שילי דור-חיים.

תחנת יער השגרירים הוקמה בשנת 2008 מצפון לבאר שבע, באגן נחל פטיש ונחל כרכור. מטרת התחנה הן לעקוב אחר השפעות נטיעת עצים במערכות של קציר נגר על שירותי המערכת האקולוגית, על תכונות הקרקע ועל